

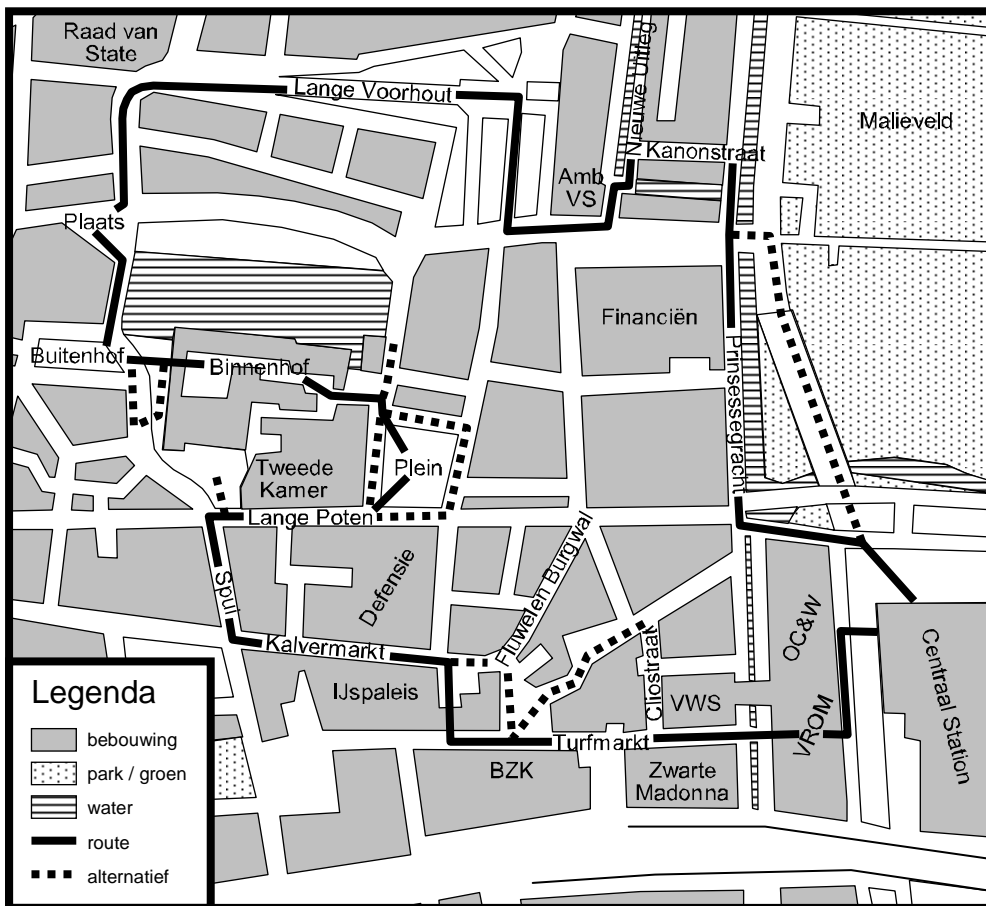
De SP-wandeling door politiek Den Haag

Eerste weg links!

Bijgewerkt tot december 2007. Duur van de wandeling plm. 1,5 uur

Aanwèzing voàh ut gebrùik: deize staswandeiling tas gevestigde oàhdele an en ken uw polletieke beoàhdeilingsvemaugge corrigeire. Kennisneiming van de werkelijkhèd ken invloed hebbe op uw stemgedrag.

Welkom bij deze SP-wandeling door politiek Den Haag. Maak deze trip langs panden en plekken in de Hofstad waar je anders zomaar aan voorbij gaat. Een alternatieve trektocht langs Haagse burelen, duistere adressen, stille gedenktekens en monumenten van verzet en actie. 'De juridische hoofdstad van de wereld': The Hague, waar de verslaggevers van de grote *netwoks* hun *stand ups* doen voor het Vredespaleis, het Joegoslavië-tribunaal en het Internationale Strafhof. 's-Gravenhage, zetel van provinciale en generale staten, van lands- én van koninkrijksregering. Residentie van dozijnen ambassadeurs, vertegenwoordigers van internationale instellingen en multinationals, stad van volk en van vorst. De *Ooievaarsstad* met de straatrijke en steenarme buurten: Hagenaars die op 't *zand* en Hagenezen die op 't *veen* wonen. De 'Moje stad àgtùh de dùne' waar zo'n 470.000 mensen wonen. De enige plaats waar de SP op vier niveaus tegelijk actief is om de maatschappelijke tweedeling te bestrijden: op *nationaal, provinciaal, gemeentelijk* en op *straatniveau*.

*Hoogh op de coten
Maeger van poten
Leenigh van neck
Glat in de beck
Ledigh van maeg
Sulx issit waepen
van S Graven Haag.*

Spotrijmpje over 'Hagenaars' met kapsones. Sinds 1541 staat de ooievaar in het stadswapen.

Zo gaat de wandeling. Loop mee door de stad waar tot 1902 gekortwiekte ooievaars in gemeentedienst waren om de vismarkt bij de Schoolstraat op te ruimen. De stad waar nu die andere vogel, de Rêgâh regeert, aldus het Groen-Geile Boekie', de offesjeile spelling vannut Haags'.

1. Elke lange mars begint bij de eerste stap. Die zet je vanaf de roltrap midden in de hal van *Den Haag Centraal*. Het station dat tot voorkort *Den Haag CS* heette. En tot de jaren '70 nog gewoon *Staatsspoor*. Toen, toen was de staat nog echt baas over het openbaar vervoer. Opeenvolgende kabinetten hebben het publieksbezit geleidelijk aan overgeleverd aan het marktdenken. De NS die nu zelfs treinen *in Engeland* laat rijden, maar hier forensen laat staan. Dit is ons vertrekpunt: 't station is goed bereikbaar is per openbaar vervoer... Kijk nog één keer rond, want deze plek ondergaat een voortdurende metamorfose. Boven je rijdt hier een nieuwe tram naar Zoetermeer en Loosduinen en een metro naar Rotterdam-Hofplein.
2. Beweging zat er in de trein die in 2003 vergat te remmen en het (inmiddels gesloopte) bonbonwinkeltje in de stationshal binnenreed. Wegwezen hier. Er kan nóg een trein aankomen...
3. Verlaat de stationshal rechts van de bloemenwinkel: uitgang 'Centrum'. Steek buiten de trambaan over. Onder je ligt de *Koningstunnel*. Bij de aanleg ervan stond een 450 jaar oude kastanje niet langs maar in de weg. Deze oudste boom van Den Haag is gered en staat nu vlakbij haar geboorteplek bij de ingang van de tunnel, helemaal rechts: waar de trambaan uit het zicht verdwijnt. Straks komen we via die kant weer terug.
4. Je staat nu aan de voet van een torenhoge 'circulairefabriek'. Regelneef OCW, die onze scholen stalkt met ministeriële onderwijsregels en tegelijkertijd zelf de beloningsregels van zijn ambtelijke top aan zijn laars lapte. De 'kantelende organisatie die het beste ministerie wil worden'. Da's Bargoens voor als je dat beslist nog niet bent. De Nationaal coördinator terreurbestrijding (070-3150315) torent boven je. Weetje: 13 werkkamers van onder meer ex CDA-minister Maria van der Hoeven moesten, nog vóórdat zij er in trok alweer worden verplaatst. Dat koste € 5 ton. Nu zit Ronald Plassterk hier. Het gebouw wordt ook wel de vulpen genoemd, vanwege de spitse vorm van het dak. Waait het erg? Loop dan vlug door, het is hier soms gevaarlijk in verband met loszittende ministeriële gevelplaten.
5. Houd links aan. Volg de gevel van OCW en loop onder de trambrug door. Ga bij de zebra rechtsaf.
6. Op Rijnstraat 8 huist het tweede ministerie dat we op deze milieuvriendelijke voetreis tegenkomen. *'VROM zegt: Nederland is klein. Denk groot'*. Dat deed de bedenker van de leegte waar je doorheen loopt ook... Eén van de burelen in dit complex kun je bellen als je brokken hebt gemaakt met je kernonderzeeër: ze zijn hier altijd paraat op 070-3832425. Ook andere stralings-, milieu- en drinkwaterincidenten kun je hier melden.
7. Loop door, overbrug de gracht en kijk rechts omhoog: een rood bakstenen complex waar de tram zich doorheen boort richting tunnel. VWS: ze gaan bij dit ministerie over gezondheid, jeugd, sport en ouderen. Hagenaars noemen dit gebouw *de Haagse tietes*. Wie de dakvorm ziet begrijpt waarom.
8. Vervolg de voetgangerspassage die Turfmarkt heet. Links stond een zwart betegeld woongebouw, de *Zwarte Madonna*. Goede sociale woningbouw die in 2007 is gesloopt. De mensen die er al die jaren rond het rustige binnenplein woonden verzetten zich tot de laatste snik tegen de sloop. Slopen is bezopen vindt de SP. Stedenbouwkundigen willen hier een betonnen erectie van 140 meter oprichten voor de ministeries van BZK en Justitie, 38 verdiepingen hoog moet het hier worden. De SP is tegen de afbraak van goede en betaalbare huizen en steunde de laatste bewoners in hun verzet.
9. Loop richting supermarkt van de Zaanse grutter die in achttienzoveel een AH-Erlebnis kreeg en ging kruidenieren. Met een krappe 3 ton moet de huidige Aholdbaas zien rond te komen. *Per maand*. Hij hoort nu bij de sociale maxima.
10. Rechts achter deze super is een geinig trapstraatje: de *Cliostraat*. Niet gesponsord door Renault. Toch komt straatnaamsponsoring in Den Haag voor, want een verzekeraar kreeg het gemeentebestuur zo gek dat zij de straatnaam *Aegonplein* kon kópen. Geen grap.
11. a. Wie niet afhankelijk is van rollator of rolstoel moet de Cliostraat even beklimmen. Je loopt dan ongemerkt over het dak van de tramtunnel. Ga bij de 3^e binnenplaats linksaf en loop langs de gevels totdat je voorbij de trambaan het volgende ministerie ontwaart: Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties.
12. b. Blijf je liever gelijkvloers, ga dan rechtuit richting Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties en Justitie. Als het licht bij BZK 's nachts op de *vijftiende* nog brandt, dan is er heibel in het land. Hier huist de *warroom* van het NCC, het centrum dat coördineert bij nationale crises. Hier vind je de fluisterdichte *STG-ZG* vergaderzaal, voor kwesties die staatsgeheim-zeer geheim zijn.
13. Het witte gebouw rechts voor je heet *IJspaleis*. 't *Éspalès* in plat Haags. Een stadhuis en bibliotheek aanéén. Loop er 'ns binnen en kijk of er wat te doen is in het *Atrium*, de hal die even groot heet te zijn als het Piazza San Marco. Maar dat hebben ze waarschijnlijk gemeten toen het in Venetië half onder water stond... Het witte Atrium is decor voor menig reclamefilmpje. Macaber detail: om het aantal zelfmoorden in te tomen zijn de hoge balustrades nu met gaas beveiligd.
14. In die hal vind je ook het Hospitality Centre, de ontvangstruimte voor expats. Medewerkers van multinationals krijgen van de gemeente een voorkeursbehandeling: als hun papieren niet in orde zijn loopt Willem Post van de gemeente zich de benen onder zijn gat uit om die lui te gerieven. Migranten moeten bij de balies in de rij gewoon op hun beurt wachten... Vandaar de bijnaam *Voortrekcentrum*.
15. Ga naar buiten, terug, met je rug naar de ingang van BZK. Je ziet een rond bouwsel met blauwe zuiltjes en stenen, de *Muzentoren*. Hier, op Wijnhaven 24, bij het meer dan manshoge beeld hokt kartelwaakhond NMa onder één dak met projectontwikkelaar MAB. Bouwfraude of niet. De NMa is de autoriteit die de vrije economie bewaakt. Bouwondernemers, die heimelijk prijsafspraken maken, kunnen boetes krijgen van dit zelfstandig bestuursorgaan. Kunnen, want

- vergevingsgezindheid is hier in de organisatie ingebakken. Hier huist namelijk ook het *Clementiebureau*. Daar kunnen fraudeurs een aflat halen. Ben je zelf een kartel op het spoor, bel dan de mededingingsautoriteit op (0800-0231 885) of surf naar www.nmanet.nl en verklik degene die denkt dat liberalisme alleen voor ondernemers geldt.
16. Iets naar links begint de *Fluwelen Burgwal*. Toen daar in 1782 de Pauwengracht nog liep kreeg het imperialisme hier voet aan de grond. Hier werkte de 'gezant der Noord-Americasche Staaten'. De allereerste VS-ambassadeur ter wereld woonde hier. De Verenigde Neederlanden erkenden in 1782 de nog jonge maar arme republiek. De Haagse ambassadeur *John Adams* zou het nog schoppen tot 2e president van de VS. Den Haag is een prima uitvalsbasis voor carrièrediplomaten. *Paul Bremer III*, tussen '83 en '86 VS-ambassadeur in Den Haag, kreeg van *dubbeljoe Bush* het bewindvoederschap over Irak.
 17. Op de Fluwelen Burgwal vind je op nummer 56 de *Rob* en de *Rfv*. Zomaar twee van de vele raadselachtige naamplaten op Haagse gevels. Deze adviesraden gaan over bestuur en financiën.
 18. Volg nu de bovengrondse trambaan over de Kalvermarkt. Onder je loopt de tramtunnel richting station Spui. Omdat de aanlegkosten ervan zo uit de pan rezen wordt hij ook wel 't *Spuigat* genoemd. Deze bijnaam vloeit voort uit een naamgevingswedstrijd die de plaatselijke SP-afdeling organiseerde.
 19. Halverwege de Kalvermarkt staat het *Defensievoorlichtingscentrum*. Hier komen uniformfetisjisten aan hun trekken. Je koopt er tinnen soldaatjes en andere militaria. Maar het gaat er *onder de toonbank* vooral om 'fundamentele voorlichting' over de noodzaak van Defensie. Wist je dat 'meer dan 20% van onze vleermuizen overwintert op defensieterreinen?' Met zulke nuttige kennis die je binnen leert raak je al snel overtuigd hoe *groen* de landmacht is. Er is ook een heus 'veteranenhoekje'. De vraag *waar kruisraketten liggen opgeslagen* stel je hier beslist aan dovemansoren. In Irak hebben ze ze niet aangetroffen: maar dat de Amerikanen de hunne in ons Brabantse Volkel verstopt houden, wordt in deze winkel bevestigd noch ontkend...
 20. De rest van de gevels aan deze kant hoort ook bij Defensie. De beeldhouwde ornamenten zijn restanten van een artilleriegebouw dat in WO-II is platgegooid door de geallieerden. Raadsel: de vier op zuilen staande figuren verbeelden *waakzaamheid, oorlog, bescherming en vrede*. Wie beeldt wat uit? En voor welke symbolen gebruikte men *mannen* en voor welke *vrouwen*?
 21. Kijk links en rechts omhoog en peins over de verschillen tussen de overheidsgebouwen van toen en nu. De gevelspreuken van Defensie zijn moralistisch: 'Mijn schild ende betrouwen sijt ghij o godt mijn heer', staat er, en 'Vigilate deo confidentes'. (Over scheiding van kerk & staat gesproken...) Daar tegenover staat het zakelijke witte stadhuis. De lijnvoering verwijst naar koele berekening. Het *Ispaleis* zou voor hetzelfde geld ook van een pensioenbelegger kunnen zijn geweest. Geen grap: dat was ook zo, Den Haag kocht het stadhuis van pensioenfonds ABP. Door zelf te rommelen met de btw geeft de overheid bij herhaling het foute voorbeeld. Het stadhuisontwerp huldigt economische deugden: efficiency, ratio en gemak. De raadszaal zit inpandig verstopt. De Amerikaanse architect heeft het hoogste bestuursorgaan geen relatie met de buitenwereld gegeven...
 22. Loop de Kalvermarkt af naar het drukke kruispunt. Links de bieb, linksvoor een nieuw beleggingsobject en aan je rechterhand de zoveelste AH in deze buurt. De plaquette op de linkerdeurpost op de hoek van de supermarkt herinnert aan een muzikale stadsbewoner. In 1765, toen het *Spui* hier nog een gracht was, en dit hoekpand niet zo lelijk als nu, gaf hij in de stad concerten en schreef hij er pianostukken: *Wolfgang Amadeus*. Mozart verbleef hier met zijn vader en zusje.
 23. Loop onder de luifel vandaan en kijk omhoog. Boven 'Mozart' zat tot eind vorige eeuw de MID. In code: 'Gebouw E'. De militaire inlichtingendienst begon (aldus het openbare deel van het jaarverslag) eind jaren negentig met het verlaten van dit pand. Of dat *beginnen* (met verlaten) ook heeft geleid tot het *voltooien* ervan? Da's geheim! Misschien is die onopvallende man met grijze jas op die sokkel links, die je observeert, dus gewoon een militaire gluurder!
 24. In de 19^e eeuw logeerde Karl Marx verderop op het Spui 271/275 in hotel Pico. Hetzelfde adres waar ooit de Haagse SDAP is opgericht.
 25. Nog even terug naar die grijze spion. Hij staat stokstijf op zijn sokkel. Hij is onderdeel van een kunstroute. Vlak voor de bibliotheek zie je '*Kikker met paraplu*', het hoofdbeeld uit de route. Gemaakt naar een houten voorbeeld uit 1993 van Cobra-kunstenaar Karel Appel. Deze door Peter Struycken met autolak opgeverfde bronzen vergroting herinnert aan '750 jaar Den Haag'. Zo oud is het grootste dorp van NL.
 26. Laat Mozart en de grijze spion achter je en ontmoet fastfoodketen KFC. Als je wél van dieren houdt maar niet van opgefokte Cobb-kippen die zich in 40 dagen doodvreten (tenzij *jij* 'm verslindt) loop dan door.
 27. Meteen op de hoek bij de Hofcingel staat de mediatoren: werkplek voor veel parlementaire journalisten die de biotoop op deze vierkante kilometer Den Haag verslaan. Op het pleintje een lange zitbank annex skateplek: met in steen gebeiteld artikel 1 van de Grondwet. Loop weer iets terug en ga de zijstraat in, bekend van het Monopolyspel, de Lange Poten.
 28. Meteen links is de ingang van de Tweede Kamer waar onder meer de SP-fractie huist. Via www.sp.nl kun je je aanmelden voor een SP-rondleiding. Markant geveldetail: de witte stippen op de entreeuren kunnen niet bedoeld zijn om te voorkomen dat blinden tegen het glas botsen... Wie ontcijfert dit braille raadsel?
 29. Op nummer 10 zit Nieuwspoort. Aan de gevel een kunstwerk ter nagedachtenis aan de journalisten die vielen voor het vrije woord. Voor Nieuwspoorts deur liggen de voetstappen van vele bekendheden:

- van Arafat, Rabin en Johnson, tot Chirac, Schröder, Blair en de Dalai Lama.
30. De vrijdagse voetstappen van JP de premier klinken hier niet meer. Zijn wekelijkse persconferentie doet hij niet meer als gast in dit pershuis, maar hij verwelkomt de pers op zijn eigen ministerie. Balkendende *krijgt* nu het woord niet meer, maar hij *neemt* het. De CDA-premier bepaalt liever zelf van wie hij een persvraag krijgt. Zo zijn onwelgevallige vragen beter in de hand te houden en is er meer ruimte voor beleidspromotie.
 31. Loop verder langs de gevel van wat ooit *Hotel Central* was en rust op weg naar het Plein, zonodig even uit op de groene bankjes naast het voormalige pand van het Departement van Justitie, nu onderdeel van het Tweede Kamer-complex (neo-renaïssancestijl).
 32. Ga op het plein (dat dan ook gewoon *Plein* heet) bij het beeld van de *Vader des vaderlands* staan. *Willem I* leefde in een tijd dat het volk zijn leiders nog op een voetstuk afbeeldde. 'Willem I had tijdens zijn regeerperiode een vermogen van ongeveer 30 miljoen gulden opgebouwd, door deelnemingen in staatsbedrijven zoals de Nederlandsche Stoombootmaatschappij, de Enschedese Katoenspinnerij en de Algemene Maatschappij ter Begunstiging van de Volksvlucht te Brussel. De omvang van de staatsschuld was ongeveer net zo groot.' Geen toeval, volgens Hermans en Hooghiemstra, de dames die tot schrik van Beatrix zijn geschiedenis oprakelden.
 33. Anno nu gaat het op dit plein niet meer om stand- maar vooral om camerabeelden. Het Plein is einddoel van tal van protesten en optochten en decor voor petitieceremonies. Vertrouwd gebied voor menig SP-activist.
 34. Maak een rondje langs de gevels, met de klok mee. Het langste pand zie je aan de noordgevel: links op 26 zat Kluwer, de *uitgever* die vooral aan zijn *inkomsten* dacht toen deze de (door hem bijgehouden) wetteksten wist te *verkopen* aan de overheid omdat ze die op internet wilde zetten. Nu zijn de integrale wetteksten weer eigendom van het volk en niet van deze particuliere uitgever.
 35. Op 24 sociëteit De Witte, ruim twee eeuwen oud. Een gezelligheidsvereniging die haar leden 'veroorloofde uithuizigheid verschaft'. Niet alleen aan oude sigarenrokende golfballen, ook aan jongeren en sinds 1998 zelfs aan vrouwen. Mits ze 'geen legging' dragen. Het helpt als je in dit milieu licht bekakt praat. Hier dus geen '*broodje bal nassen met 'n kwak ketchup*', maar '*een vorkje prikken met 'n verdomd goeie vrind*'. De legende gaat dat in hier ooit een staatsgreep is beraamd.
 36. Plein 23, in de hoek, in 2003 opgeknapt. De andreaskruisen aan de daklijst herinneren er aan dat dit ooit het logement van Amsterdam was. De hoofdstad had met dit optrekje haar ambassade in de Hofstad. Later deed *Jozef Luns* hier zijn vele 'buitenlandse zaken', zoals de tekst boven de deur nog laat zien.
 37. Loop verder met de klok mee naar het volgende zijstraatje. Helemaal boven zit het schuine dakraam van de Luxemburgse omroep RTL. Als Frits Wester *in de ether is*, kun je dat op winterse avonden goed zien aan de studiolampen die niet alleen zijn spiegelende schedel maar ook de ruimte boven het Plein beschijnen.
 38. We draaien 'n kwartslag naar rechts en zien een fastfoodrestaurant, bij de volgende hoek de Louis 14^e entree van het ministerie van *Oorlog*, nu heet het *Defensie*, ondanks de inval in Irak. Omdat ze tegenwoordig vooral vredesmissies doen, gaat het misschien ooit nog ministerie van *Interventie* heten. Vroeger logeerden hier de statenleden uit Rotterdam. Op de daklijst kun je nog het stadswapen ontwaren, tussen twee versteende leeuwen.
 39. Rechts naast de deur van Defensie zie je een blauwwit wapenschildje. Dat zit vaak op monumenten. Voor het geval het ooit oorlog mocht worden. De vijand weet dan: 'Dit pand heel laten.' Het is wel wat lastig te lokaliseren vanuit je B52-bommenwerper, maar bij een grondoorlog erg praktisch. Jammer dat ze onschuldige burgers niet zulke schildjes geven...
 40. Verder draaiend naar rechts, naast het oude Justitiegebouw de Pleiningang van de *Tweede Kamer*. Als het parlement vergadert, kun je de publieke tribune op. Weer verder naar rechts op nummer 1 het voormalige ministerie van *Koloniën*. Hier zat tussen '40 en '45 de *Sicherheidsdienst*. Ook dit pand hoort nu bij ons parlement.
 41. Om even bij stil te staan: het Koninkrijk der Nederlanden bestond tot 1948 vooral uit *moslims*: destijds was Indonesië een Hollandse kolonie!
 42. We lopen richting *Mauritshuis*, dat is tussen de *Witte* en het voormalige ministerie van *Koloniën* in.
 43. In het smalle straatje - Korte Vijverberg - dat je rechts inkijkt, vind je het EU-voorlichtingsbureau. Hier huizen de voorstanders van de EU-grondwet. Ook het Kabinet van de Koningin houdt in dit straatje kantoor. Tot begin 21^e eeuw was dit kabinet een *staat in de staat* die ongecontroleerde opdrachten gaf aan inlichtingendiensten. Maar nu heeft ook deze club een politieke baas, de premier.
 44. Kijk vlak voor de eerste 'Binnenhofpoort' naar het *torentje* rechts. De *premier* is 'minister van Algemene Zaken'. De MP bestuurt vanuit dit ruim 525 jaar oude gebouwtje: Balkenende zit sinds '11 september' zelf achter siertraliës. Vroeger was dit het torentje van de ministers van Binnenlandse Zaken. We lopen onder de twee poorten door die de brede Gouden Koets maar net aankunnen.
 45. Rechts zit de RVD, de dienst die kort na de oorlog een '*Dienst Oog en Oor*' kende, een organisatie met luisterposten in de provincies om signalen uit de samenleving op te pikken. Tegenwoordig *monitoren* ze hier vooral de media.
 46. Links het grafelijke slot, de Ridderzaal, de plek waar omheen Den Haag ontstond. En daarachter de gevelrij die bij de SP-fractie in gebruik is.
 47. Op Binnenhof 21, rechts, woont de huismeester, de chicste ambtenarenwoning van het land. Voor zijn deur demonstreerden in 1913 deftige dames voor het vrouwenkiesrecht. Het zou nog duren tot 1919 voordat er een algemeen kiesrecht kwam. Nog geen eeuw geleden dus.
 48. Ook op dit hof: de Eerste Kamer. Hier bezet de SP 4 van de 75 zetels.
 49. We verlaten het Buitenhof via de derde poort. Pas op voor de antiterreurpalen tegen bomauto's. Links

- twee antieke telefooncellen uit de tijd dat de PTT nog gewoon van ons was. Daarachter een standbeeld voor wethouder Willem Drees.
50. Helemaal links aan de overkant, boven Dudok, zitten de studio's van de publieke omroep. De tralies die voor dit oude pand van de Hollandse Bankunie zaten, zijn omhoog geklapt en steunen nu de caféluifel. Op de eerste verdieping vindt vrijdags het 'Gesprek met de MP' plaats.
 51. Voor je, onder de bomen, ligt het *Buitenhof*, deels onderkelderd. Helaas is deze schuilplek ongeschikt voor swingfeesten omdat de boel nu onder water staat en de stahoogte beperkt is. Het zondagse discussieprogramma met diezelfde naam wordt trouwens vanuit een overdekte plaats in Noord-Holland uitgezonden.
 52. Linkergevel: daar was bioscoop Cineac, de art-nouveaugevel is een eeuw oud. Rechts achterin wappert de Israëliische tweekleur. Deze ambassade is bijna net zo streng bewaakt als de Gazastrook. Curieus is de fietsenstalling, op het Buitenhof, met het verbodsbordje 'fietsen stallen verboden'.
 53. De kiosk midden op het plein is ontworpen door H.P. Berlage, de man die grote invloed heeft gehad op het Haagse stratenpatroon.
 54. We gaan rechtsaf en kijken nog even op tegen de kopergroen uitgeslagen koning. *Willem II* is nu vooral bekend als voetbalclub. Het schijnt dat hij nu bijna 2 eeuwen geleden werd afgeperst wegens onnatuurlijke lusten. Loop langs de *Hofvijver*, het visrijke duinmeertje waar Den Haag uit at. Het water stroomt helemaal vanuit Kijkduin, deels ondergronds naar hier.
 55. Aan de overkant van de straat museum de *Gevangenpoort*. Je werd hier niet (zoals in de Abu Chraib-gevangenis in Irak door de Amerikanen) gemarteld met wrede seks, maar gepest met de geur van vers brood. Ook kon je ter plekke worden geradbraakt. De apparatuur staat er nog steeds.
 56. Verderop links is de *Plaats*. Hier werkte in 1869 ene *Vincent*. Bij zijn 'Oom Cent' die kunsthandel *Goupil* dreef (nu modezaak John Edwards) ontwikkelde hij als zestienjarige interesse voor de schilderkunst. Deze *Van Gogh* woonde verschillende steenworpen verderop, in de Assendelftstraat, vlakbij wat toen het *Westeinde* van de stad was.
 57. Wat nu op Plaats 11 café *Juliana's* heet, waren vroeger *de 4 Kabouterbars*: trefpunt van spionnen. Handig, met een achteruitgang naar het Buitenhof!
 58. Ga iets terug. Net om de hoek van de Plaats en de *Kneuterdijk* ontmoeten we een merkwaardige zaak. Hier kunnen ze je van alles op de mouw spelden. Een pand waar ze onderscheid verkopen! Mocht nou het lintje van je ridderorde zijn versleten of je hebt je Nederlandse Leeuw per ongeluk op 95 graden gewassen, schaf dan hier een vers exemplaar aan.
 59. De Plaats is ouder dan Den Haag zelf. Misdadigers werden hier gekruisigd en sinds de 17^e eeuw opgehangen. Ook staatsman Johan de Witt is hier in 1672 vermoord.
 60. Volg de tram op de Kneuterdijk en passeer aan de linkerkant het Johan de Witthuis. De man had volgens het bord op de gevel ook verstand van verzekeren.
 61. We lopen tegen de Raad van State aan: *dr. Trix* heet voorzitter te zijn, maar een ander is het feitelijk. Herman Tjeenk Willink, 'onderkoning' van Nederland. Ook Máxima en Alex mogen hier vergaderen over nieuwe wetten. Max is trouwens zo'n expat die *om de regels heen* sneller aan haar verblijfspapieren is geholpen.
 62. We buigen met het tramspoor mee naar rechts en lopen het Lange Voorhout op. Sinds 1998 bekend van de zomerse beeldtentoonstelling, en al veel langer van de kermis '*onder de lindes*' en van de Kloosterkerk linksvoor waar *Bea* haar hervormingsgezinde prevelementen komt doen. Dit fraaie gebied wordt nu autoarm gemaakt.
 63. Rechts theater *Diligentia*. Aan die gevelwand zit verder nog de kunstenaarssoos *Pulchri* met een mooie expositiezaal en een beschut binnenterras. Tegenover Pulchri de Britse ambassade. Door tal van camera's bewaakt tegen een onverhoedse audiënties van de trawanten van de heer O. Bin L. Het politiehuisje op stelten is van een nieuw, gladder model: je kunt als terrorist niet meer zo makkelijk het dak op. De vele bloembakken staan er niet voor de sier, maar tegen bomauto's van de christenextremisten uit Noord-Ierland.
 64. Loop door. Aan het eind staat Paleis Lange Voorhout, met het gouden balkonhek. In dit museum hangen weinig echte werken en veel repro's. Links in de hoek *Hotel Des Indes* dat herinneringen oproept aan Neerlands koloniale verleden. De SUV's op de parkeerplaats verraden vaak welk volk hier borrelt. Het horecapand is van '*Eddy de K.*' Het is de veroordeelde 'Vleeschmeester' die zijn straf niet hoefde uit te zitten omdat een connectie bij het Openbaar Ministerie hem daarvoor vrijwaarde.
 65. We volgen de bommenrij naar rechts: richting Korte Voorhout. Aan je linkerhand een grijs jarenvijftig fort met taps toelopende ramen. Alleen in Guantanamo Bay hebben ze meer barrières om inblikoperaties te voorkomen. De buurt werd jarenlang ontsierd door geïmproviseerde hekken. Nu voelen de Amerikanen zelf eens hoe het is om *zonder vorm van proces* achter de tralies te moeten zitten. De Haagse SP heeft er al eens stiekem aan gedacht om de straatnaam te laten veranderen in *Ambassade-weg*. Maar dat gaat gelukkig ook gebeuren.
 66. Om even bij stil te staan: in de VS is de '*The Hague Invasion Act*' aangenomen. Onze toenmalige minister Jaap de Hoop Scheffer heeft er *niet* tegen geprotesteerd. Als 'het Haagse Strafhof Amerikaanse verdachten van oorlogsmisdaden berecht, kunnen de VS Den Haag binnenvallen om hun landgenoten met militair geweld te bevrijden... Puur toeval: de CDA-minister schopte het kort na aanvaarding van deze inasiewet tot NAVO-baas: op voorstel van: ...de VS. Stel je nou voor dat Nederland de gemartelde krijgsgevangenen uit Guantánamo Bay bevrijdt en Bush voor het Strafhof opbrengt? Zou de NAVO ons land dan steunen? Vraag 't 'ns binnen aan de 64^e VS-ambassadeur, de omstreden miljardair en politieke allemansvriend *Roland Arnall*. De man

**e-mailtje naar denhaag@sp.nl en iedereen die in
jouw voetsporen zal treden is je dankbaar!**

kon hier pas komen werken nadat zijn bedrijf Ameriquest een schikking van \$ 325.000.000,- betaalde om een gerechtelijke vervolging te ontlopen wegens het verstrekken van misleidende informatie aan zijn hypotheekklanten!

67. Volg de afrastering rond de ambassade. Linksom. Hierachter begint de *Nieuwe Uitleg*, een straatnaam die slaat op de rechteroever van de gracht. Verderop op nummer 10 zat de Franse inlichtingendienst met een coverfirma. En op 19 'n Brits bedrijf dat zogenaamd handelde in babyzalf, maar dekmantel was voor de Secret Intelligence Service. Op 16 woonde de Friese danseres 'Mata Hari', gefusilleerd in 1917 als 'spion voor de Duitsers'. Loop weer even terug naar het begin van de straat.
68. Een gracht scheidt de Franse ambassade van een kantoor van Verkeer & Waterstaat. Hier zat CDA-vrouw Karla Peijs, nu Commissaris van de Koningin in Zeeland. Als minister gaf ze het op haar privé-rekening achtergehouden gemeenschapsgeld pas terug toen NRC-Handelsblad er in 2004 over dreigde te publiceren. Het was de vergoeding had ze achtergehouden sinds de tijd dat ze voor het CDA in het Europees Parlement zat. 'Gewoon wat pepernotengeld, wat maakt dat nou uit... 't is toch terugbetaald?' Geen cent teveel voor dit Zeeuws meisje, zouden we nu zeggen.
69. Loop door de Kanonstraat, een verwijzing naar het militaire arsenaal dat hier gevestigd was. Oppassen met schuin oversteken: halverwege de straat zit de Rijksrecherche.
70. Kijk aan het eind linksom op nummer 19 het naamplaatje van de *stichting NIID*. Het zijn vier letters die het lobbykantoor van de Nederlandse wapenindustrie verbergen. De stichting Nederlandse Industriële Inschakeling Defensieopdrachten... Logisch toch, op de hoek van de *Kanonstraat*?
71. De open vlakte voor je is het Malieveld. De plek voor massademonstraties en popconcerten. Links begrensd door het Zuid-Hollandse provinciehuis dat sinds 2007 weer eigendom is van het volk en niet meer van een Duitse belegger. Aan de achterzijde van het Malieveld begint het Haagse Bos. Dit stukje natuur – het raakt bijna het hart van de stad - is een monument van verzet. Alleen dankzij felle strijd van actieve burgers is dit staatsbos behoord voor stadsuitbreidingen. Kilometers verder noordwaarts in dit bos staat al eeuwen het 'Huis ten Bosch', het optrekje van Beatrix. Tot voorkort taxfree, maar het rijk gaat nu toch echt ook de onroerendgoedbelasting voor haar betalen.
72. We gaan rechtsaf. Aan de voerzijde de 450 jaar oude maar nog steeds vitale kastanje. Ben je moe pak dan één halte richting station. Gewoon lopen kan ook via de Prinsessegracht. Of neem het wandelpad naast de Koningstunnel langs het hertenkamp dat Hagenaars de Koekamp noemen. Leuk dat je er was en wie weet: tot ziens in Den Haag!

Heb je commentaar, foto's of wetenswaardigheden die deze voettocht kunnen verbeteren? Een